

Bogár László: Fejl?dni, de meddig?

2012 augusztus 28. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Az elmúlt évtizedek a gazdasági növekedés b?vületében teltek, és ahogy most látszik, ez nem is fog megváltozni az el?ttünk álló esztend?k során. Nevetség vagy éppen dühös elutasítás tárgyává válik minden olyan megközelítési mód, amely bármilyen szempontból is kritizálni meri az állandó gazdasági növekedés szükségességét, illetve üdvözít? voltát.

Pedig akad azért néhány dolog, ami el kellene, hogy gondolkoztasson minket. A legels? egy filozófiai szint? probléma, a mennyiség és a min?ség kérdésköre. Vajon tényleg teljesen mindegy, hogy „mi” növekszik, csak az a lényeg, hogy növekedés legyen?! Ha például olyan tevékenységek terjedelme növekszik, amelyek nagyobb küls? természeti (ökológiai) vagy bels? természeti (szociális, kulturális) károkkal járnak, mint amennyivel növelik az anyagi javak mennyiségét, akkor az adott emberi közösség egyértelm?en szegényebb lesz a növekedést?l. Az alábbiakban azonban nem is ezeket a kérdéseket próbálom elemezni, hanem egy olyan összefüggésre szeretnék rámutatni, amelyet talán ritkábban szoktunk végiggondolni.

Az a tény, hogy a Föld véges ökológiai rendszerében a végtelen növekedés eleve képtelenség, már többé-kevésbé elterjed?ben van, noha a következtetések levonása terén láthatólag semmi sem történik. Lássuk el?ször a növekedés jöv?be, majd a múltba vetítésének képtelenségeit. Ha egy ország napjainkban csak 1-2 százalékos gazdasági növekedést mutat, azt lényegében stagnálásként értékelik, és minden irányból elégedetlenkedve sürgetik a növekedés felgyorsítását. Nos, mivel az emberiség a jöv?jét nyilván sok ezer vagy tízezer évben méri, lássuk, mi történik akkor, ha csak ezzel a t?rhetetlenül „alacsony” növekedési ütemmel kellene számolnunk. Az igaz, hogy egyszázalékos éves növekedési ütem mellett egy évszázad alatt a világ gazdasági teljesítménye mindössze a 2,7-szeresére n?ne, ami kétségtelenül elég szerénynek látszik.

Hasonlóan szerény lenne ugyanez kétszáz év alatt, amikor mindössze 7,3-szoros a növekedés. Ám ötszáz év alatti teljes növekedés már 143-szoros, az ezer év alatti pedig huszonegyezerszeres. Vagyis a világ mai nyolcezer dolláros, egy f?re es? jövedelme ötszáz év alatt több mint egymillió dollárra, ezer év alatt pedig 168 millió dollárra n?ne! Hasonlóan elgondolkodtató, hogy ha napjainkban az energiahordozók és nyersanyagok tízmilliárd tonnáit alakítja át az ember minden évben, akkor vajon létezhet-e egyáltalán olyan anyagfajta, amelyb?l játszi könnyedséggel használhatjuk fel a mai mennyiségek több tízezerszeresét? Pedig mindez még csupán a stagnálással azonos évi egyszázalékos növekedés esetén kialakuló helyzet lenne. Ha ugyanis évi kétszázalékos növekedéssel számolunk, akkor az ezeréves összes növekedés 374 milliószoros lesz, háromszázalékos éves növekedést feltételezve pedig közel hétmilliárdszoros! Vagyis ha közben nem n?ne a Föld népessége, akkor az

egy f?re jutó jövedelem annyi lenne, amennyit ma az egész világ fogyaszt évente.

Évi ötszázalékosnál nagyobb növekedést már nem is érdemes elképzelni, mert ott az ezeréves összes növekedés eredménye a mai érték ezertrilliószorosa lenne. Ha arányosan ennyivel több anyagot mozgatnánk meg egyetlen év alatt, akkor a Naprendszer összes anyaga sem volna már elég ehhez. Azt talán már említeni sem kell, hogy ha évi tízszázalékos átlagnövekedést tételezünk fel ezer éven át, akkor az ezredik évben már nagyjából a ma ismert világegyetem teljes tömege sem lenne elég a földi emberek eltartásához. Talán ez is elegend? annak belátásához, hogy az el?ttünk álló évszázadok során az emberiségnek minden eddiginél nagyobb szellemi és szemléletbeli változáson kell átmennie, ellenkez? esetben ugyanis semmi esélye a fennmaradásra. Magyarán a jöv?ben képtelenek leszünk úgy élni, ahogy manapság tesszük. A jöv?vel kapcsolatban azonban gyakran elhangzik ellenvetésként, hogy az iménti modell a mai viszonyokat vetíti ki a távoli jöv?be, pedig a jöv?t a holnap viszonyainak tükrében kellene mérni. Vagyis olyan, ma még felfoghatatlan technoevolúciós változások mehetnek majd végbe, amelyek olyan megvilágításba helyezhetik az egész kérdéskört, hogy ma nincs is elég képzel?er?nk a problémák átgondolásához.

Az tény, hogy a dolog természeténél fogva nem ismerjük azokat a jöv?beni kritikus területeket, ahol valóban lejátszódhatnak ma még értelmezhetetlen folyamatok, amelyek egészen más irányba terelik az emberiség sorsát. Ám azon az alapvet? összefüggésen, hogy az exponenciális folyamatok végül minden rendszert az önmegsemmisítésbe vezetnek, semmilyen technoevolúció sem képes megváltoztatni. De ezzel együtt is igaz, hogy a jöv? alapvet?en beláthatatlan, a múltat és problémás kérdésköreit azonban már ismerjük, s ez a tapasztalat azért támpontot adhat a prognózisoknak, el?rejelzéseknek. Hogy miért vagyunk mégis annyira bizonytalanok? Ha a Jézus születése óta eltelt két évezred során az éves átlagos gazdasági növekedés a stagnálásnak min?sül? egyszázalékos átlagot mutatta volna, akkor ma körülbelül félmilliószor akkora lenne a világ gazdasági teljesítménye. Mivel a népesség száma közben a harmincszorosára n?tt, így az egy f?re es? jövedelem „csak” a 17 ezerszeresére növekedett volna. Mivel ma a világban az egy f?re es? átlagjövedelem nagyjából nyolcezer dollár, így azt az eredményt kapjuk, hogy ebben az esetben kétezer éve az egy f?re es? éves jövedelem a fél dollárt sem érte el, miközben csak az akkoriban elfogyasztott élelmiszer alapján ezt a számot legalább ezer dollárnak kell tekintenünk. Vagyis az elmúlt kétezer év során a mai értelemben vett gazdasági teljesítménynövekedés az évi egy százaléknak is legfeljebb az ezredrésze lehetett! Talán ez a néhány adat is elég lehet annak belátásához, hogy megvalósult abszurditások tragikomikus korát éljük.
Bogár László - magyarhirlap.hu

Ajánló